

BIOVLEESKIPPEN, IETS VOOR JOU?

De vraag naar biologisch kippenvlees in Vlaanderen stijgt. Maar de biovleeskippenbedrijven zijn vooral in Wallonië gevestigd. De vereiste buitenloop voor de kippen is in Vlaanderen immers niet zo evident. Het project 'Bio zoekt Boer' begeleidt je in de omschakeling naar bio. – Jan Van Bavel

Vlaanderen telt amper 3 volwaardige biovleeskippenbedrijven, met een capaciteit van elk gemiddeld 10.000 kippen. Verder zijn er nog 11 bedrijven die elk tot 500 kippen hebben, vaak voor eigen gebruik of thuisverkoop. Het grootste bedrijf, dat van Emiel Pieters in Bassevelde [zie p. 46] telt 16.000 kippen en is een uitzondering. Met circa 130.000 stuks – een aantal dat de laatste jaren stijgt – bedraagt het aandeel biologische vleeskippen in Vlaanderen overigens minder dan 1% van de bijna 25 miljoen vleeskippen die in omloop zijn. Er is dus nog een groeimarge.

Buitenloop, vaak een struikelblok
Biologisch pluimvee houden is aan strenge regels onderworpen. Zo moeten de kippen ten minste een derde van hun leven toegang hebben tot de openlucht.

Deze buiten- of uitloop van 4 m² per vleeskuiken vormt een belangrijke wettelijke voorwaarde, die in het voor een groot deel verstedelijkte Vlaanderen niet overal evident is. Heb je in je stal het maximum toegelaten aantal van 4800 kippen, dan heb je dus 1,92 ha nodig als buitenloop. Die mag voor een beperkte periode ook benut worden door bijvoorbeeld gangbare runderen. Hij moet voor het grootste deel begroeid zijn (permanent grasland of een andere vorm), schuilmogelijkheden bieden en de dieren gemakkelijk toegang geven tot voldoende

.....
Gangbare én biovleeskippen op een bedrijf houden is niet toegelaten.
.....

drink- en voederbakken. Vanaf hun vijfde of zesde levensweek, als ze voldoende ingepluimd zijn, mogen de kuikens naar buiten. Ten minste een derde van het vloeroppervlak van de stal moet bestaan uit vaste bodem en bedekt zijn met strooisel. De stal moet voorzien zijn van openingen om buiten en binnen te gaan à rato van 4 lopende meter per 100 m² staloppervlak. De eerste 7 dagen van een ronde is continu bijgeven van licht noodzakelijk. Verder worden de kippen opgekweekt met het natuurlijke daglicht en is een nachtelijke rustperiode van minimum 8 uur vereist. Net als bij gangbare vleeskippen moeten de stallen na elke ronde worden leeggemaakt, gereinigd en ontsmet. Reinigen gebeurt meestal met water en stoom, ongebluste kalk, natriumhypochloriet (bleekwater) of waterstofperoxide (voor de drinkwaterbehandeling).

Overige wettelijke vereisten

De gebruikte voeders moeten voor minimum 95% biologisch zijn en voor minstens 20% regionaal (in de Europese Unie) worden geteeld. Vaccinatie is toegelaten en gebeurt tussen de elfde en achttiende dag via het drinkwater. Eendagskuikens zijn al behandeld bij de broeier. Een behandeling met fytotherapeutische en homeopatische middelen en met sporelementen krijgt de voorkeur. Wettelijk verplichte behandelingen van dieren, gebouwen en voorzieningen zijn toegestaan. Een preventieve behandeling met antibiotica is verboden; ze mogen enkel curatief en op voorschrift van de dierenarts worden ingezet. Er is ook slechts één behandeling per kip toegestaan. Grondgebondenheid is bepalend in het mestbeheer. De totaal geproduceerde hoeveelheid dierlijke mest mag maximum 170 kg stikstof/ha bedragen, wat overeenkomt met de productie van 2 grootvee-eenheden per jaar. Dit komt neer op een constant toegelaten bezetting met 580 vleeskippen per ha. Dit betekent dat de totale veebezetting moet worden aangepast aan het aantal ha beschikbare biogronde of dat de pluimveehouder een afzetcontract met een andere biologische producent moet opstellen. Biologische mest moet immers worden afgezet op biogronde.

Omschakelperiode

De omschakeling start door de uitloop van je bedrijf aan te melden bij één van de 4 in Vlaanderen erkende biocontroleorganen: TUV Nord Integra (afdeling BLIK), Certisys, Quality Partner en Control Union Belgium. De controlekost voor een stal van 4800 kippen met gemiddeld 3,85 rondes per jaar (18.480 opgezette kippen) met 1,92 ha buitenloop schommelt tussen 1102 en 1225 euro. De overheid betaalt het jaar nadien wel 80% van dit bedrag terug, met een maximum van 1000 euro. Elk bedrijf wordt jaarlijks minstens eenmaal gecontroleerd, zowel op administratieve zaken als op de regels die voorzien zijn in de biowetgeving. Er kunnen ook stalen worden genomen. Vleeskuikens moeten uiterlijk vanaf hun derde levensdag biologisch worden gekweekt. In de praktijk is dat vanaf de

opzet van dagverse vleeskuikens. Gangbare eendagskuikens mogen gedurende 70 dagen omschakelen en zijn bio tegen de slacht. Niet-biologisch gehouden dieren mogen op het bedrijf worden gehuisvest in gebouwen en op percelen die duidelijk zijn gescheiden van de biologische eenheden. Een parallelle productie is niet toegelaten. Gangbare én

biovleeskippen op een bedrijf houden mag dus niet, gangbare runderen en biovleeskippen wel. Na een jaar zijn de voeders in omschakeling bruikbaar voor de biokippen. Na 6 maanden is de uitloop bio, dus kan je vanaf 140 dagen (182 - 42 dagen) starten met biokuikens, want vanaf ten laatste 6 weken moeten ze buiten kunnen op de uitloop. ■

Minstens een derde van het vloeroppervlak van de stal moet bestaan uit vaste bodem en bedekt zijn met strooisel.

ADVIES EN BEGELEIDING OP MAAT

Het project 'Bio zoekt Boer' (een initiatief van Boerenbond, het ABS en BioForum) begeleidt en adviseert geïnteresseerde land- en tuinbouwers in hun omschakeling naar bioteelt. Sinds de start van het project in 2009 schakelden al 129 van de 547 Vlaamse bedrijven die er een beroep op deden om naar de bioteelt. De biomarkt kan nog groeien, want Vlaanderen voert nog 40% van de geconsumeerde bioproducten in, terwijl de vraag elk jaar met gemiddeld 10% stijgt. Het aantal Vlaamse bioboeren kan dus nog bijna verdubbelen om te voldoen aan de huidige consumptie. Maar omschakelen is een hele uitdaging en vleeskippenhouders moeten vaak hun infrastructuur aanpassen. Hiervoor kan je beroep doen op 38% VLIF-investeringsteun (zie ook p. 45). In de praktijk

verloopt de omschakeling naar bio via een stappenplan. Consulente Sofie Hoste van Bio zoekt Boer helpt geïnteresseerde gangbare boeren op weg met alle mogelijke info en doorverwijzing op maat. Samen met een bedrijfsbegeleider kan je een gedetailleerd technisch omschakelplan op maat opmaken. Zo'n plan simuleert wat bioteelt voor jou kan betekenen, zowel op teelttechnisch als op bedrijfseconomisch vlak. Zo kan je inschatten of bioteelt voor jou rendabel is. Dit plan is vrijblijvend en niet duur, want de Vlaamse overheid voorziet 868 euro subsidie. Meer informatie (bedrijfsreporages, marktstudies, getuigenissen van omgeschakelde collega's ...) vind je op www.biozoektboer.be.

KIPPENSLACHTERIJ BELKI BIEDT AFZETKANSEN

Belki uit Aalst is een van de modernste pluimveeslachterijen van België. Het bedrijf werkt samen met 30 producenten en zoekt nog bijkomende biologische pluimveehouders. Volgens de slachterij is er wel degelijk een markt voor biokippenvlees en is er nog groei te realiseren. — Jan Van Bavel

Belki (een samentrekking van BELgische Kip) ontstond in 1986 en werd in 1992 overgenomen door Flor Joosen, Unizo-voorzitter en directeur van de groep Joosen-Luyckx. Elke week

slacht Belki 300.000 kippen. Daarvan zijn er 19.000 biokippen (4 stallen van 4750 kippen of 6,3% van het totale aantal kippen), goed voor 13% van de totale omzet, die 60 miljoen euro per jaar be-

draagt. Het gaat om een nichemarkt. Wekelijks worden er ongeveer 5 miljoen gangbare kippen in België geslacht. Het bedrijf is vooral gespecialiseerd in kwaliteitskippen (graan- en maïskippen) en de Mechelse koekoek. Naast Belki slachten enkel Flandrex in Moeskroen (in opdracht van het Nederlandse ForFarmers Hendrix) en in geringe mate ook het Waalse Ardenne Volaille in Bertrix nog biokippen in ons land. Terwijl ForFarmers Hendrix zijn biokippen uitvoert naar Nederland, zet Belki zijn aandeel – goed voor de helft van de Belgische productie – volledig af in ons land.

BELKI

Locatie: Aalst
Specialisatie: pluimveeslachterij, gespecialiseerd in labelkippen
Personeel: 185
Website: www.belki.be

Diversificatie van het aanbod

“In 2001 zijn we op vraag van onze trouwe klant Delhaize gestart met het slachten

van biokippen”, vertelt Steven Jespers (links op de foto p. 44), algemeen directeur bij Belki. “We wilden ons aanbod diversifiëren om ons te onderscheiden van de grote kippen-slachterijen in België. We leveren ook aan Bio-Planet, Biofresh en enkele kleine biogrossiers. Heel jammer is dat supermarktketen Carrefour nog al zijn biokippen in Frankrijk koopt, terwijl er voldoende bevoorradingsmogelijkheden zijn in België. Volgens Carrefour doen ze dat omdat de kippen er iets langer – 81 dagen tegenover 70 dagen in België – worden gehouden. Hier is dus nog best wat potentieel.”

Belki werkt samen met 30 producenten, die elk 4 rondes per jaar realiseren en in totaal 52 biokippenstallen hebben. Enkel het bedrijf van Emiel Pieters (zie ook p. 46) is in Vlaanderen gevestigd. “We vinden geen nieuwe bioplumveehouders in Vlaanderen”, vertelt Steven Jespers.

De hoge grondprijzen in Vlaanderen schrikken veel kandidaat-bioveleskippenhouders af.

“Daarom werken we samen met 29 Waalse bioplumveehouders en sinds kort ook met enkele Nederlandse en Noord-Franse bedrijven. Terwijl ForFarmers Hendrix in Wallonië opteerde voor nieuwe kippenstallen, kozen wij voor de ‘zachte benadering’: het ombouwen van oude varkensstallen door producenten, om na verloop van tijd ook vleeskippen uit nieuwbouwstallen af te kunnen nemen”, vervolgt Jespers. “Met 600 ton kippenvlees per week beschikken we over een uitgebreide koelcapaciteit.”

Focussen op nichemarkten is voor Belki een bewuste keuze. Daarom startte het in 2006 met een afdeling van koude kippenbereidingen, waaronder biogecertificeerde producten zoals worsten, hamburgers, chipolata's en kippenfilets. “In ons bio-assortiment was het de *missing link* in de opwaardering van de boutfractie. Hiermee is de balans of vierkantsverhouding van onze kip in evenwicht. Deze stap was essentieel om verder te kunnen groeien. De tijd dat je alleen hele kippen kon kopen is voorbij; 90% van de bioproducten zijn versneden of bereide producten.”

Schakels in de afzet

Belki verzorgt het transport van de kippen van het bedrijf naar de slachterij en ook alle volgende schakels in de afzet. In contracten van anderhalf jaar (6 kweekrondes) legt het de prijs vast met de pluimveehouder. Nieuwe producenten kunnen rekenen op een contract voor 10 rondes (bijna 3 jaar). “Hierdoor kregen we er vorig jaar 10 nieuwe stallen bij. Een sterke, persoonlijke binding met de pluimveehouder vinden we belangrijk. We stellen hem 2 veevoederproducenten voor, leveren hem de eendagskuikens en organiseren de begeleiding, vaccinatie en ophaling.” Volgens integratieverantwoordelijke Dirk Cools (rechts op de foto) is deze planning nodig om zeker te zijn van een continue aanvoer. “We betalen de producent 2,30 euro per kg levend gewicht, een prijs die de bioveevoederprijs volgt en 2,3 keer hoger ligt dan die voor

Delhaize is al sinds 2001 een trouwe afnemer van het biokippenvlees van Belki.

gangbare kippen. Maar daar staat een strenger lastenboek tegenover. Het komt neer op een bruto-opbrengst voor de pluimveehouder tussen 1,20 tot 1,60 euro per afgeleverde kip. Wie 130.000 euro investeert in een stal voor 4800 kippen, houdt daar jaarlijks zo'n 8000 euro aan over. “Een gedeelte thuisverkoop is mogelijk. De slachtleeftijd voor gangbare kippen ligt rond 81 dagen, maar vermits Belki het enige in België toegelaten traag groeiende Franse bioras SA51 x XL44 van

Sasso gebruikt, kan deze leeftijd verlaagd worden tot minimum 70 dagen.”

Struikelblokken grond en mestafzet

Het gebrek aan voldoende grond en de hoge grondprijzen beletten veel kandidaat-biokippenhouders om om te schakelen. De verplichte buitenloop van 4 m² per dier realiseren is meestal niet haalbaar. “Toch zoeken we constant naar landbouwers die willen starten met een (neven) tak en hiervoor een nieuwe stal willen zetten of hun bestaande (varkens)stal willen ombouwen tot kippenstal”, aldus Dirk. “We hebben nog ruimte voor 7 pluimveehouders met telkens een stal van maximum 4800 dieren.” Ook de verplichte mestafzet op biogrond schrikt potentiële bioveleskippenhouders af. “In Vlaanderen is er bijna geen vraag naar biokippenmest omdat er zo weinig ha biogrond zijn”, legt Dirk Cools de vinger op de wonde. “Daardoor moet een Vlaamse biokippenhouder betalen om die mest te kunnen afzetten, terwijl zijn Waalse collega betaald wordt als hij zijn biomest afzet bij een bio-akkerbouwer omdat die er nog schaars is en biomeststoffen zeer duur zijn. Helaas mag Vlaamse biomest niet worden uitgevoerd naar Wallonië. Daarom zou vraag en aanbod van biologische kippenmest in Vlaanderen misschien beter op elkaar moeten worden afgestemd.”

Vlaamse steunmaatregelen

De Vlaamse overheid werkte enkele steunmaatregelen uit om kandidaat-bioveleskippenhouders een duwtje in de rug te geven. Zo kan je via de verzamel-aanvraag genieten van hectaresteen: voor 1,92 ha bedraagt die het eerste en tweede jaar 450 euro/ha, de 3 volgende jaren 150 euro/ha en vanaf het zesde jaar 120 euro/ha. Voor het (ver)bouwen van een stal, omheinen van uitlopen, aanleg van een hoogstamboomgaard of een gelijksoortige investering, kan je genieten van de verhoogde VLIF-steun van 38%, maar met de beperking tot 11 euro per kippenplaats. “Dit is wat een industriële (gangbare) kippenplaats kost, maar de kosten van een bioveleskippenplaats liggen rond 28 euro. Helaas krijgt een biokippenhouder dus in de praktijk maar 15% van die 28 euro”, besluit Dirk. ■

© JAN VAN BAVEL

TEVREDEN MET DE OMSCHAKELING

Pluimveehouder Emiel Pieters ruilde in 2000 de gangbare vleeskippenhouderij in voor de biologische en heeft daar nog geen moment spijt van gehad. “Met wat minder kippen te houden, kan ik toch een mooi inkomen realiseren.” – *Jan Van Bavel*

Emiel nam in 1976 het gemengde bedrijf met 40 melkkoeien, 10 zeugen en wat akkerbouw over van zijn ouders. Hij is al de derde generatie op het bedrijf, want zijn grootvader Emiel was er ook actief. Zijn echtgenote Rita Claeys werkt deeltijds mee op het bedrijf. Het grenst aan dat van hun zoon Wim, die al 5 jaar biogeitenhouder is. Dochter Nancy werkt niet in de landbouw. In 1989 besloot Emiel om zijn bedrijf uit te breiden. Hij stootte de varkenstak af en bouwde een stal voor 20.000 gangbare vleeskippen. Geleidelijk aan verminderde hij zijn melkveestapel, hij hield zich nog wel bezig met opfok van jongvee.

Bioswitch in 2000

In 2000 maakte Emiel de omschakeling naar de bioveleskippenhouderij. “Grotere

stallen houden zag ik niet zitten. Ik wilde wat kleinschaliger werken en een iets beter betaalde ‘biologische boterham’ verdienen met wat minder kippen”, vertelt Emiel. “Bij het controle-orgaan BLIK vroeg ik informatie aan en nadien heb ik de kippenstal volledig zelf omgebouwd – de voerlijnen doorgetrokken en de uitloop voorzien – tot een kleinere stal voor 4800 bioveleskippen. Een jaar later bouwde ik de melkveestal om tot een stal

.....
Bioveleskippen zijn sterker dan hun gangbare soortgenoten omdat ze meer tijd krijgen om te groeien.
.....

voor nog eens 4800 kippen. Ik heb dat kunnen realiseren zonder VLIF-steun.” Tot enkele maanden geleden hield Emiel nog wat vleesvee. Maar de grond die daarvoor nodig was, kon Wim beter gebruiken voor zijn geiten. Sinds een tijdje huizen er 50 schapen in de vleesveestal. “Heel handig, want ze eten het restvoer voor de geiten van Wim op. Ik heb nooit getwijfeld of ik de juiste beslissing had genomen door om te schakelen, want ik geloofde in de biomarkt. Ik merkte al snel dat de biokippen veel sterker zijn, mede doordat ze meer tijd krijgen om te groeien en een volwaardig skelet te kweken. Dankzij de minder dichte bezetting ligt de ziektedruk ook gevoelig lager. Bij de broeierij worden de eindagskuikens al gesprayd tegen coccidiose. Salmonella en worminfecties

heb ik nog niet op mijn bedrijf gehad. Enkel een vos heeft 's nachts al eens enkele kippen doodgebeten omdat de luiken nog openstonden. Aanvankelijk vond ik het een nadeel dat de kippen veel moesten worden geladen voordat de stal leeg was. De slachterij nam toen elke week een klein deel kippen af, maar dat aantal is vrij snel gegroeid."

Huisvesting

"Zes jaar geleden ben ik op vraag van de slachterij overgeschakeld van het Kabirras naar het traaggroeiende Sassoras. Ik heb nu 16.000 bioveleskippen, verdeeld over 4 stallen: 3 van 4800 kippen en 1 stal van 1600 kippen, die ik 6 jaar geleden heb gebouwd. Ik wilde toen de resterende nutriënten volledig benutten en het maximum aantal toegestane kippen houden. In 2 van de 3 stallen van 4800 kippen heb ik de bestaande ventilatie behouden, in de andere heb ik naar het voorbeeld van de Waalse biokippenbedrijven gekozen voor volledig natuurlijke ventilatie. De stallen zijn volledig ingestrooid met vlasleem, zodat de kippen voldoende kunnen scharrelen. Dankzij het hoog absorberende vermogen van vlasleem blijft de bovenlaag steeds droog. De voer- en drinkinfrastructuur is vergelijkbaar met die in een gangbare stal. De voeders van biologische oorsprong worden rechtstreeks in de silo geblazen. De eerste week wordt de stal verwarmd tot 35 °C, nadien bouw ik dat geleidelijk af tot ongeveer 22 °C. Na 4 weken zet ik de verwarming meestal uit, want de kippen zijn dan al goed ingepluimd. Ze kunnen goed tegen de warmte; deze zomer heb ik dan ook heel weinig uitval gehad. Ik maak geen gebruik van kunstlicht, wat me extra energieverbruik bespaart. Na elke ronde verwijder ik de kippenmest uit de stallen, reinig en ontsmet ik ze. Na een sanitaire leegstand van 10 à 14 dagen kunnen er dan nieuwe eendagskuikens in."

Voldoende uitloop

De gesloten valluiken aan de binnenkant van de stal zorgen er mee voor dat de jonge kuikens het de eerste weken warm genoeg hebben. "Vanaf de zesde week open ik de gordijnen aan de buitenkant van de stal en de valluiken, zodat de kippen al van 's morgens buiten kunnen. Per stal beschikken ze over ongeveer 2 ha uitloop; dus 6 à 7 ha voor de 3 grote stallen. Dankzij de vele bomen en struiken is er voldoende beschutting. De kippen

vinden het heerlijk om onder het groen te scharrelen. 's Avonds gaan ze stelselmatig terug naar binnen, zodat alle kippen in de stal zitten als het donker is. Gelukkig heb ik voldoende grond rond de stallen, maar voor veel potentiële bio-kippenhouders is dat een probleem."

Goede relatie met Belki

Emiel heeft al jaren een goede relatie met slachterij Belki, bij wie hij al zijn kippen afzet. "De ophalingsdata liggen al min of meer vast van bij de opzet van de een-

om Vlaanderen te bemesten, biologische akkerbouwers nog een deel gangbare mest mogen gebruiken."

Wat brengt de toekomst?

Emiel heeft geen spijt van zijn omschakeling. De hogere prijs die de consument voor biokippenvles moet betalen, ziet hij niet als een probleem, want volgens hem wordt het toch enkel gekocht door mensen die echt in bio geloven. "Als je wilt omschakelen, moet je voldoende grond hebben en volledig in bio geloven, dan kan

EMIEL PIETERS

Leeftijd: 59 jaar
Locatie: Bassevelde
Specialisatie: bioveleskippen

In 2000 maakte Emiel de omschakeling naar de bioveleskippenhouderij.

© JAN VAN BAVEL

dagskuikens, die van broerij 't Gulden Ei uit Kruishoutem komen. Integratieverantwoordelijke Dirk Cools van Belki komt regelmatig langs om de kippen te controleren en te wegen. Hij geeft me advies en indien nodig kan ik een beroep doen op hun pluimveedierenarts. Meestal worden de kippen na 75 dagen geslacht, zodat ik ongeveer 4 ronden per jaar draai." De kippenmest raakt Emiel kwijt bij enkele biologische akkerbouwbedrijven, net over de nabijgelegen grens met Nederland. Daar betaalt hij voor, net als voor een deel van het vervoer van de mest. "Ik vind het jammer dat, door het feit dat er te weinig biologische mest is

het lukken. Een iets hogere prijs voor onze kippen zou ook welkom zijn." Emiel heeft nog geen concrete plannen om zijn bedrijf op termijn over te geven. "Het zal ervan afhangen hoe goed Wim het doet met zijn biogeitenhouderij. We zien wel wat de toekomst brengt. Voorlopig ga ik nog enkele jaren door. Misschien probeer ik het bedrijf wel geleidelijk af te bouwen", blikt Emiel vooruit. ■